

kot Roko. On intonira neverjetno čisto, dinamično obvlada vse stopnje ter je izvrsten v prozi. Mohorič se je pri Fideliju odrezal kot malokdaj. Betteto ima wagnerski material, ki je prišel v zadnji sliki prav posebno do veljave. Sploh se mi dozdeva ta vloga že nekaka slutnja wagnerskih pompozni junakov. Ribičeva je bila prisrčna Marcelina, vseskozi živahna. Z brutalno igro in petjem ter neprestanim bičanjem škornjev se pri Holodkovu ne morem strinjati, da o površni, nerazumljivi izgovarjavi niti ne govorim. Beethoven ni kanibal, temveč klasik. In končno don Pizzaro tudi ni bil nikak «lintvern». Pravijo, da ima Holodkov krasen glas. Ako je to res, bi bil že skrajni čas, da nam ga vendar pokaže, sicer bomo začeli dvomiti o tem. Mimogrede bodi omenjeno, da se zaupni dopisi ne mečejo v take kraje, kjer jih utegne vsakdo najti. Tempo in pojmovanje Beethovna, velika muzikalnost ter preciznost, s katero je Polič opero naštudiral in podal, pravilna razdelitev vlog, disciplina na odru in v orkestru — vse to je prispevalo, da je bila prva predstava novo naštudiranega Fidelia kljub skromnim sredstvom, s katerimi razpolaga opera, pravi praznik. Upravičeno so se čudili beograjski kritiki ob priliki gostovanja naše opere, kako se s tako malim aparatom morejo dajati «Tri oranže». Tudi glede Fidelia bi se človek vprašal: «Ali je to mogoče?» Da je mogoče, nam je dokazal ravnatelj Polič ter vsi sodelujoči. Opereta nas je seznanila s sodobno «jazzovo» tvorbo. «Lady X» je plehka, slabo instrumentirana, nečisto zveneča šablonska opereta. Šablonska ne kot opereta, ampak kot tvorba. Pustolovina! Mogoče detektivka! Slab biograf. Z vidnim navdušenjem jo je korajžno oddirigiral Balatka, ki je dal, kar je bilo možno dati, vzeti ni mogel ničesar. Zasedba je bila običajna s Poličevo in Drenovcem v glavnih vlogah. Po svojih močeh so prispevali Ribičeva, Peček, baletni zbor (celo z vnemo!) ter orkester, reflektorji itd. Neffat je vodil godbo za sceno.

Kar se tiče uprizoritev operet v naši operi, bi ne bilo nezanimivo, ako bi tu pa tam na merodajnih mestih vsaj deloma razmišljali o članku prosvetnega ministra Grola, ki je izšel menda v aprilski številki «Nove Evrope».

Slavko Osterc.

Mariborska drama je v drugem delu sezone igrala sledeče stvari: D. Signorini: «Živio, tatovi!», Wedekind: «Glasba», M. Predić: «Polkovnik Jelić», Jaroslav Hašek: «Dobri vojak Švejk» in A. Leskovec: «Dva bregova».

Krepak vzpon iz prvega tromesečja dosega realne vrednote: umetniško zaokrožene vprizoritve, dobre režije in igre poedincev, splošno izboljššan igralski nivô in znaten porast obiska in zanimanja za dramo.

Kot umetniški celoti najbolje uspeta «Glasba» in «Dva bregova» v režiji R. Pregarca, ki v prvi napeto in plastično izrazi porog, ko lušči s konvencionalnega življenja popleskano propast kulturnega sveta. Njegovo samoniklo režijo sploh odlikuje poglobljen študij, delo v detajle in preko manir, mode in struj zgoščena močna subjektivna nota, ki vtisne vprizoritvam režiserjev umetniški obraz. Kraljeva s kultivirano igro sprva interpretira prof. Reisnerjevo napačno. A. Kovačičeva pokaže kot Klara zdravo, a propadajočo ženskost z lepo rutino. Skrbinšek ubere v ulogi prof. Reisnerja v pravo smer, a preplitko in ne dovolj prepričevalno. — V drami «Dva bregova» (pomemben pojav v slovenski dramatiki) režija odrsko nadaljuje v nje stilizirani realistiki in doseže v prvem in v zboru beračev drugega dejanja res sijajne rezultate. Režiser lepo obvladuje resnično množico v tretjem aktu, učinkovito razsvetljuje prizore, označujoč sceno z mostom, pod kojega oboki sta beznici dejanja,

simbolizujoč s tem tudi na zunaj bolj prehod ko ločitev obeh svetov. J. Daneša dvigne diferenciacija v ulogah Švejka in Floreta Brige. Noseč v sebi spoznanje obeh svetov, dvojno usodo, boreč se zoper angela in hudiča v sebi, stopnjuje ulogo Floreta s silo umetnika. P. Kovič le napol zadene v preveč preprostem Bogataju ekstrem berača: predstavnika boljšega brega, dočim igra Grom v premieri plastično Macafurja z razkolom v sebi kot beraški šef in advokatov oče. V Roni razvije Kovačičeva temperament in (čeprav ne izčrpno) čez trupla vodeč instinkt ženske po razkošju, pri čemer je grdi gospod sredstvo in notranja lepota beračeva napotje.

«Polkovnik Jelič» je problematično delo, ki bi brez dobre režije (Pregarca) in igre Vl. Skrbinška propadlo. Ne prepričuje; patološki tip psihološko tolmačiti pomeni nemogočemu dati verjetnost, izraz. A Skrbinšek najde v liku Jeliča svojo najboljšo ulogo z naturo junaka, ki ga notranji razpad vodi v tragedijo. Tu postavi J. Kovič v prof. Veljku svojo najboljšo karakterno ulogo.

J. Kovič zelo spretno zrežira «Dobrega vojaka Švejka», odigra 14 slik v dveh urah, pestro razporedi in uspešno postavi nelahke položaje. J. Daneša dvigne kreacija Švejka za favorita; igra je petnajstkrat razprodana! Omejen, familiarjen, besedujoč in dobrodušen kljukec, ne norec, ne pozèr, čehizirajoč mali človek velemesta, včasih poln ironije in humorja — drži Daneš z življensko silo črto nad burko, ki jo grozi pogoltniti ta sicer neumetniški razpored slik z ohlapnim dejanjem. Ker so druge uloge pisane brez psiholoških fines in karikirane, se tudi na odru razen Stankoviča niso bogve kaj potrudili.

«Živio, tatovi!», veseloigro brez notranje vrednosti, postavi J. Kovič s svojo tehniško lahkoto. Manjka mu, žal, le še vsebinske note lastnega obraza; kot igralcu mu pretiravanje in razkavost pobarvata skoro vse uloge enako in tako v tej veseloigri ustvari svoj tip le napol. Železnik uveljavi spet svojo neverjetno uglajenost, Grom pogodi omejeno dobričino dobičkarja, P. Kovič kot komisar pokaže napredek.

Pričakovati se dá iz vztrajnega napredovanja, da se bo s pomočjo R. Pregarca drami postavil že letos trajen umetniški temelj.

M. Š n u d e r l.

Iz francoske lirike.* — Francosko pesništvo XIV. in XV. stoletja doseže svoj vrh v zbirki «Sto balad» (1388), ki so veren izraz takratne poezije, vse ocvetličene v službi plemstva in udvorljivosti. V vrsti poetov, ki so si pridobili sloves, je Charles d'Orléans (1394—1465), izrazit «grand seigneur», ki uživa brezskrbno, lahkotno življenje na svojem gradu v Bloisju. Ch. d'Orléans ni morda pesnik po poklicu, pač pa seže sredi svojih zabav in razkošnih prireditvev včasih tudi po peresu in se za oddih zamoti z urejanjem stihov, ki se mu razpredejo v gibko pesem. Njegovi rondeli, ki so še do danes ohranili svojo prvotno svežost, se odlikujejo po vitki vzvalovanosti v nasprotju s tedanjimi učenjaškimi pesmotvori, očitujejo nežna občutja in prijetna sozvočja. Najmočnejši pesnik v tem času pa je François Villon, ki ga nekateri smatrajo za enega največjih francoskih pesnikov sploh. Njegovo življenje (*1431—?) je temna povest mračnih pustolovščin, ki so nemirnega romarja vodile iz ječe v ječo, in potem v izgnanstvo, kjer je nesrečni pevec utonil brez duha in sluha. Njegove «Ballade», predvsem pa njegov «Grand Testament» (1462) so pretresljiv izraz duše, ki je takrat prvič sproščeno krik-

* Viri: Daniel Mornet, Histoire de la littérature et de la pensée françaises. Paris 1924. — René Lalou, Histoire de la littérature française contemporaine. Paris 1922. — G. Walch, Anthologie des Poètes français contemporains. Paris 1922.